

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ”
(для магістрів)

МАУП

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

Підготовлено професором кафедри міжнародної інформації та журналістики *О. М. Гончаренко*

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства (протокол № 1 від 01.09.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гончаренко О. М. Програма вивчення дисципліни “Соціальне прогнозування” (для магістрів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2014. — 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Соціальне прогнозування”, критерії оцінювання, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2014
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2014

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою курсу “Соціальне прогнозування” є ознайомлення з теоретичними та практичними підходами і методами прогнозування у сфері досліджень та керування процесами соціального розвитку.

Навчальна дисципліна забезпечує знання:

- основних форм та методів передбачення та аналізу розвитку соціальних процесів на перспективу;
- базових методів соціального прогнозування в широкому контексті процесів регіонального та глобального розвитку.

Навчальна дисципліна забезпечує вміння:

- самостійної організації роботи в сфері аналізу та прогнозування соціальних процесів;
- визначення ефективності і достовірності прогнозів та прогнозних програм на перспективу;
- пошуку, підготовки і систематизації прогностичної інформації;
- написання і аргументації прогностичних розробок, довідок, програм і сценаріїв.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ”

Номер теми	Назви змістового модуля та тем
1	2
1	<p>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні та концептуальні засади аналізу та прогнозування соціальних процесів Загальнометодологічні засади аналізу і прогнозування соціальних процесів. Системний підхід. Соціальні потреби, цінності, цілі, національні інтереси</p>
2	Становлення і еволюція класичних підходів до аналізу і передбачення динаміки суспільного розвитку. Основні школи і концепції сучасного соціального прогнозування
3	<p>Змістовий модуль II. Методи аналізу і прогнозування соціального розвитку. Сучасні методи аналізу і прогнозування Основи теорії вимірів параметрів соціальних процесів. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Класифікація методів</p>
4	Проблеми застосування методу аналогій в соціальному прогнозуванні. Методи екстраполяції тенденцій. Помилки прогнозування в трендових моделях
5	Опитування громадської думки. Генеральна вибіркова сукупність. Репрезентативність і помилки вибірки
6	<p>Змістовий модуль III. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Експертні процедури. “Мозкова атака”. Метод Дельфі, сценарій та морфологічний аналіз. Методи моделювання Експертні оцінки в політичних науках. Переваги і недоліки експертних оцінок. “Мозкова атака” або метод колективної генерації ідей. Метод Дельфі. Методи “евристичного прогнозування”</p>
7	Методи побудови сценаріїв. Аналітичні і трендові моделі. Багатофакторні моделі. Методи імітаційного моделювання. Методика і етапи розробки комплексних прогнозів динаміки соціальних процесів
8	<p>Змістовий модуль IV. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Теорія ігор. Методи верифікації прогнозів і програм. Теорія ігор, як апарат аналізу конфліктних ситуацій в умовах невизначеності. Ігри з нульовою і ненульовою сумою. Стратегія гравця. “Дилема в’язня”. Двосторонні ігри з нульовою і ненульовою сумою. Погрози, сигнали, блеф</p>

1	2
9	Абсолютна і відносна верифікація. Класифікація методів верифікації. Комплексна оцінка якості прогнозу. Методи оцінки ефективності рішень і програм та наслідків їх впровадження
10	Змістовий модуль V. Інформаційний зворотній зв'язок в соціальному прогнозуванні Ефект інформаційного зворотного зв'язку і прогнозування суспільно-політичних процесів. Футурологія, волонтаризм та ймовірнісний характер майбутнього. Концепція свідомого “планування майбутнього”
<i>Разом годин: 108</i>	

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ”

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні та концептуальні засади аналізу та прогнозування соціальних процесів

Тема 1. Загальнометодологічні засади аналізу і прогнозування соціальних процесів. Системний підхід. Соціальні потреби, цінності, цілі, національні інтереси

Роль аналізу і прогнозування в сучасному світі. Передбачення, прогнозування та суспільний прогрес.

Загальна теорія систем і соціальні науки. Визначення, характеристики і особливості складних систем. Класифікація систем. Соціальні системи і навколишнє середовище. Міжнародні системи, їх особливості, ієрархія, стійкість, динаміка, еволюція, фази розвитку. Поняття гомеостазису. Організація і анархія в соціальних системах. Проблеми і етапи розробки та імплементації політики.

Політика і стратегія. Класичні визначення стратегій та їх недостатність. Комплексні визначення стратегій. Національна (велика) стратегія, стратегія соціального розвитку, стратегія національної безпеки. Предмет стратегічних досліджень, співвідношення з іншими дисциплінами. Категорії і дисципліна “стратегічні дослідження” (СД). СД і конфліктологія, СД і дослідження миру. Основні напрямки, апарат та проблеми СД.

Соціальні потреби, цінності, цілі, національні інтереси. Передбачення майбутнього та філософсько-релігійні системи. Соціальні утопії, марксизм, націонал-соціалізм та ін. Прогнозування і футурологія.

Література [1–8; 20; 58–62; 1–5; 17–23]

Тема 2. Становлення і еволюція класичних підходів до аналізу і передбачення динаміки суспільного розвитку. Основні школи і концепції сучасного соціального прогнозування

Становлення і еволюція класичних підходів до аналізу і передбачення динаміки соціально-політичних систем. Основні школи і концепції сучасних теорій соціального розвитку: політичного реалізму, геополітики, політичного ідеалізму, біхейворізму, постіндустріалізму, теорії поля, теорії комунікацій, цивілізаційних теорій тощо, їх роль і практичне значення для цілей аналізу і управління розвитку суспільства. Трансформаційні процеси сучасного світу і нові підходи до фундаментальних концепцій монополярності, біполярності, багатополярності. Прогностика і футурологія як важливі компоненти розробки концепцій і прогнозів розвитку суспільства на регіональному та глобальному рівнях. Розвиток комп'ютерних технологій, системного аналізу і нові можливості інформаційно-аналітичного забезпечення механізму прийняття соціально-політичних рішень.

Основні форми і особливості реорганізації процесів організації суспільного розвитку розвинених країн після Другої світової війни. “Матінка РЕНД” і її діти. Чотири етапи еволюції соціального прогнозування (1945-2010).

Література [3–8; 39–53; 67–71]

Змістовий модуль II. Методи аналізу і прогнозування соціального розвитку. Сучасні методи аналізу і прогнозування

Тема 3. Основи теорії вимірів параметрів соціальних процесів

Сучасні методи аналізу і прогнозування. Класифікація методів.

Проблема вимірів в суспільних науках. Складність, невизначеність, багатомірність, контрінтуїтивність соціально-політичних систем. Ефект соціального зворотного зв'язку. Немоżliвість пов-

ного кількісного опису об'єкту аналізу. Системи показників і індикаторів, як інструмент вивчення і аналізу соціально-політичних систем. Методи відбору і інтеграції показників. Вагові коефіцієнти. Генеральні, узагальнені показники (індекси). Методи багатомірності статистики. Факторний аналіз. Кластерний аналіз, методи “розпізнавання образів”. Критерії відбору показників і оцінки рівня їх репрезентативності.

“Профіль” прогнозу і “прогностичний фон”. Принципи побудови комплексних систем соціально-політичної статистики.

Сучасні методи аналізу і прогнозування. Пошукові і нормативні методи. Опитування громадської думки, експертні методи, методи моделювання, ігрові, сумарні морфологічні та інші методи. Проблеми і системи класифікації методів аналізу та прогнозування.

Література [2; 5; 7; 17; 31; 43; 65–71];

Тема 4. Проблеми застосування методу аналогій в соціально-малу прогнозуванні. Методи екстраполяції тенденцій. Помилки прогнозування в трендових моделях

Історичні аналогії. Методологічні проблеми застосування методу аналогій в політичних науках. Проблеми подібності, історичної унікальності, історично обумовленої свідомості, соціального зовнішнього зв'язку. Помилки при застосуванні методу аналогій і шляхи їх усунення.

Методи екстраполяції тенденцій. Стабільність, безперервність і прогноз. Лінійні моделі. Нелінійні моделі. Експоненціальні моделі. Техніка оцінки параметрів. Довжина динамічного ряду і точки “зламу тенденцій”. Помилки прогнозування в трендових моделях.

Література [1; 7; 8; 10; 18; 67; 68]

Тема 5. Опитування громадської думки. Генеральна вибіркова сукупність. Репрезентативність і помилки вибірки

Опитування громадської думки. Генеральна вибіркова сукупність. Основні етапи її формування. Репрезентативність і помилки вибірки. Обсяг вибірки. Ймовірна вибірка. Основні фази опитування. Типи і види запитань. Функціонально-психологічні запитання. “Запитання-фільтри”. Контрольні запитання. “Відкриті” і “закриті” запитання. Основні форми опитування: анкета і інтерв'ю. Техніка складання ан-

кет і проведення інтерв'ю. Типові помилки при проведенні опитування.

Література [1; 7; 8; 10; 18; 67; 68]

**Змістовий модуль III. Сучасні методи аналізу і прогнозування.
Експертні процедури. “Мозкова атака”.
Метод Дельфі, сценарій та морфологічний аналіз. Методи моделювання**

***Тема 6. Експертні оцінки в політичних науках. Переваги і
недоліки експертних оцінок. “Мозкова атака” або
метод колективної генерації ідей***

Метод Дельфі. Історія розробки метода. Особливості і варіанти методу Дельфі. “Міні-Дельфі”. Методи “евристичного прогнозування”. Метод “ПАТТЕРН”. Багатосходникове опитування.

Експертні оцінки в соціальних науках. Переваги і недоліки експертних оцінок. Формування експертної групи. Методи відбору експертів. “Мозкова атака”, або метод колективної генерації ідей. Особливості проведення “мозкової атаки”. “Звичайна” дискусія і “звичайне” опитування. Метод комісії.

Методи обробки результатів експертного опитування. Медіана та квартилі. Методи “відсікання” крайніх оцінок. Середні величини і коефіцієнти варіації. Лідери та аутсайдери експертизи. Структура експертної групи

Література [1; 7; 8; 10; 18; 67; 68]

***Тема 7. Методи побудови сценаріїв. Аналітичні і трендові
моделі. Багатофакторні моделі. Методи імітаційного
моделювання. Методика і етапи розробки комплексних
прогнозів динаміки соціальних процесів***

Альтернативні сценарії, як форма аналізу політичного і соціального розвитку. Сценарій і прогноз. Пошукові і нормативні сценарії. Методи побудови сценаріїв. “Мозкова атака”. “Сассекська техніка”. Метод Дельфі. Синтез і самоузгодження часткових сценаріїв. Метод дискретних часових інтервалів.

Морфологічний аналіз і морфологічні таблиці. Основні етапи і методи побудови морфологічних таблиць. Приклади морфологічних таблиць. “Україна 2000 і далі”. Методи моделювання. Аналітичні і трендові моделі. Багатофакторні моделі. Методи імітаційного моде-

лювання. Системний аналіз і етапи побудови імітаційної моделі. Перші глобальні моделі Форрестера-Медоуза. Модель Месаровича-Пестеля та її модифікації. Модельний комплекс “ФОРКАСТ” (Комітет начальників штабів, США). Сучасні моделі економічних та воєнно-політичних процесів провідних країн світу.

Комплексні методи прогнозування. Методика і етапи розробки комплексних прогнозів динаміки політичних систем.

Література [1; 7; 8; 10; 18; 38; 58; 65–71];

Змістовий модуль IV. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Теорія ігор. Методи верифікації прогнозів і програм

Тема 8. Теорія ігор, як апарат аналізу конфліктних ситуацій в умовах невизначеності. Ігри з нульовою і ненульовою сумою. Стратегія гравця. “Дилема в’язня”. Двосторонні ігри з нульовою і ненульовою сумою. Погрози, сигнали, блеф

Проблема прийняття соціально-політичних рішень в умовах невизначеності. Теорія ігор, як апарат аналізу конфліктних ситуацій в умовах невизначеності. Дж. Фон-Нейман і аналіз конфліктів. Основні визначення теорії ігор. Категорійний апарат. Ігри з нульовою і ненульовою сумою. Ігри з повною і неповною інформацією. Стратегія гравця. “Дилема в’язня”. Двосторонні ігри з нульовою сумою. Погрози, сигнали, блеф.

Приклади:

а) початок і перебіг Першої світової війни з точки зору теорії ігор;

б) Фоклендська криза 1982 р. і теорія ігор.

Використання теорії ігор для аналізу соціально-політичних процесів. Соціальні конфлікти в сучасного світу, гонка озброєнь, конфлікт і кооперація в теорії ігор. “Дилема безпеки” учасників конфліктів. “Стимування”, “кризова стабільність” і теорія ігор. Кубинська криза 1962 р., як приклад успішного “стимування”.

Сучасні приклади використання теорії ігор для аналізу соціально-політичних процесів.

Література [1; 7; 8; 10; 18; 38; 56–60; 65–71]

Тема 9. Абсолютна і відносна верифікація. Класифікація методів верифікації. Комплексна оцінка якості прогнозу. Методи оцінки ефективності рішень і програм та наслідків їх впровадження

Абсолютна і відносна верифікація. Класифікація методів верифікації. Пряма і посередня верифікація. Експертні методи. Консеквентна і ретроспективна верифікація. Аналіз помилок прогнозування.

Комплексна оцінка якості прогнозу. Методи оцінки ефективності рішень і програм та наслідків їх впровадження. Тенденції і перспективи застосування інформаційно-аналітичних методів в процесі формування та імплементації політики. Нові підходи до організації і функціонування аналітичних і прогностичних служб. Системи безперервного прогнозування.

Еволюція і проблеми розбудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення соціального розвитку України.

Література [7; 10; 13; 38]

Змістовий модуль V. Інформаційний зворотній зв'язок в соціальному прогнозуванні.

Тема 10. Ефект інформаційного зворотного зв'язку і прогнозування суспільно-політичних процесів.

Футурологія, волюнтаризм та ймовірнісний характер майбутнього. Концепція свідомого “планування майбутнього”

Ефект інформаційного зворотного зв'язку і прогнозування суспільно-політичних процесів. Футурологія, волюнтаризм та ймовірнісний характер майбутнього. Неопозитивізм Р. Мертона і ефекти “самоздійснення” та “саморуїнування” прогнозів. Критика марксистського детермінізму і неопозитивістського волюнтаризму. Образи майбутнього і “свідома побудова історії”.

Концепція “планування майбутнього”. Теорія і методологія “свідомої побудови бажаного типу майбутнього”, їх зв'язок з нормативним прогнозуванням і плануванням. Системні і часові обмеження теорії. Їх практичне використання в зовнішній політиці і міжнародних відносинах.

Література [1; 7; 8; 10; 18; 31; 38; 58]

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань студентів з дисципліни “Соціальне прогнозування” складається з двох етапів:

- 1) поточний контроль;
- 2) підсумковий контроль.

Порядок оцінювання знань студентів за результатами вивчення дисципліни

Етапи	Форма оцінювання знань	Кількість балів
1	Участь в семінарах	від 0 до 40 балів;
2	Виконання обов’язкових завдань: систематичність та активність роботи протягом семестру	Від 1-го до 10-ти балів за модуль
3	Оцінювання контрольної роботи	20 балів

Загальна підсумкова оцінка (в балах) складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за написання письмових відповідей на винесені до іспиту питання. Для отримання відповідної оцінки, необхідно успішно написати контрольні роботи і набрати:

- 60-74 бали – “задовільно”;
- 75-89 балів – “добре”;
- 90-100 балів – “відмінно”.

Студенти, які набрали 91 бал і більше звільнюються від іспиту, як відмінники.

Загальне підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється з урахуванням результатів оцінювання поточної роботи в семестрі та результатів іспиту за 100-бальною системою, з подальшим переведенням у традиційну – за 4-бальною шкалою та шкалою ECTS для фіксації оцінки у нормативних документах.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Роль аналізу і прогнозування в сучасному світі. Передбачення, прогнозування та суспільний прогрес.
2. Загальна теорія систем і соціальні науки. Визначення, характеристики і особливості складних систем. Класифікація систем.
3. Соціальні системи і навколишнє середовище. Міжнародні системи, їх особливості, ієрархія, стійкість, динаміка, еволюція, фази

розвитку. Поняття гомеостазису. Організація і анархія в соціальних системах.

4. Проблеми і етапи розробки та імплементації політики.
5. Політика і стратегія. Класичні визначення стратегій і їх недостатність. Комплексні визначення стратегій. Національна (велика) стратегія, стратегія соціального розвитку, стратегія національної безпеки.
6. Предмет стратегічних досліджень, співвідношення з іншими дисциплінами. Категорії і дисципліна “стратегічні дослідження” (СД). СД і конфліктологія, СД і дослідження миру. Основні напрямки, апарат та проблеми СД.
7. Соціальні потреби, цінності, цілі, національні інтереси. Передбачення майбутнього та філософсько-релігійні системи.
8. Соціальні утопії, марксизм, націонал-соціалізм та ін. Прогнозування і футурологія.
9. Становлення і еволюція класичних підходів до аналізу і передбачення динаміки соціально-політичних систем.
10. Основні школи і концепції сучасних теорій соціального розвитку: політичного реалізму, геополітики, політичного ідеалізму, біхейворізму, постіндустріалізму, теорії поля, теорії комунікацій, цивілізаційних теорій тощо, їх роль і практичне значення для цілей аналізу і управління розвитку суспільства.
11. Трансформаційні процеси сучасного світу і нові підходи до фундаментальних концепцій монополярності, біполярності, багатополярності.
12. Прогностика і футурологія, як важливі компоненти розробки концепцій і прогнозів розвитку суспільства на регіональному та глобальному рівнях.
13. Розвиток комп’ютерних технологій, системного аналізу і нові можливості інформаційно-аналітичного забезпечення механізму прийняття соціально-політичних рішень.
14. Основні форми і особливості реорганізації процесів організації суспільного розвитку розвинених країн після Другої світової війни. “Матінка РЕНД” і її діти.
15. Чотири етапи еволюції соціального прогнозування (1945-2010).
16. Проблема вимірів в суспільних науках. Складність та невизначеність соціальних систем.
17. Багатовимірність, контрінтуїтивність соціальних систем.

18. Ефект соціального зворотного зв'язку. Неможливість повного кількісного опису об'єкта аналізу.
19. Системи показників і індикаторів, як інструмент вивчення і аналізу соціально-політичних систем.
20. Методи відбору і інтеграції показників. Вагові коефіцієнти.
21. Генеральні, узагальнені показники (індекси).
22. Методи багатомірності статистики. Факторний аналіз. Кластерний аналіз, методи "розпізнавання образів".
23. Критерії відбору показників і оцінки рівня їх репрезентативності.
24. Профіль "прогнозу" і "прогностичний фон". Принципи побудови комплексних систем соціально-політичної статистики.
25. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Пошукові і нормативні методи.
26. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Опитування громадської думки
27. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Експертні методи, методи моделювання
28. Сучасні методи аналізу і прогнозування. Ігрові, морфологічні та інші методи.
29. Проблеми і системи класифікації методів аналізу і прогнозування.
30. Історичні аналогії. Методологічні проблеми застосування методу аналогій в політичних науках.
31. Проблеми подібності, історичної унікальності, історично обумовленої свідомості, соціального зовнішнього зв'язку.
32. Помилки при застосуванні методу аналогій і шляхи їх усунення.
33. Методи екстраполяції тенденцій. Стабільність, безперервність і прогноз.
34. Лінійні моделі. Нелінійні моделі. Експоненціальні моделі.
35. Техніка оцінки параметрів. Довжина динамічного ряду і точки "зламу тенденцій".
36. Помилки прогнозування в трендових моделях.
37. Опитування громадської думки. Генеральна вибірка сукупність. Основні етапи її формування.
38. Репрезентативність і помилки вибірки. Обсяг вибірки. Ймовірна вибірка.
39. Основні фази опитування. Типи і види запитань.

40. Функціонально-психологічні запитання. “Запитання-фільтри”. Контрольні запитання. “Відкриті” і “закриті” запитання.
41. Основні форми опитування: анкета і інтерв’ю. Техніка складання анкет і проведення інтерв’ю.
42. Типові помилки при проведенні опитування.
43. Експертні оцінки в політичних науках. Переваги і недоліки експертних оцінок.
44. Формування експертної групи. Методи відбору експертів.
45. “Мозкова атака” або метод колективної генерації ідей. Особливості проведення “мозкової атаки”.
46. “Звичайна” дискусія і “звичайне” опитування. Метод комісії.
47. Метод Дельфі. Історія розробки методу.
48. Особливості і варіанти методу Дельфі. “Міні-Дельфі”
49. Методи “евристичного прогнозування”. Метод “ПАТТЕРН”. Багатосходинкове опитування.
50. Методи обробки результатів експертного опитування. Медіана та квартилі. Методи “відсікання” крайніх оцінок.
51. Середні величини і коефіцієнти варіації. Лідери та аутсайтери експертизи. Структура експертної групи
52. Альтернативні сценарії, як форма аналізу політичного і соціального розвитку. Сценарій і прогноз. Пошукові і нормативні сценарії.
53. Методи побудови сценаріїв. Мозкова атака. “Сассекська техніка”.
54. Синтез і самоузгодження часткових сценаріїв. Метод дискретних часових інтервалів.
55. Морфологічний аналіз і морфологічні таблиці. Основні етапи і методи побудови морфологічних таблиць.
56. Приклади морфологічних таблиць. „Україна 2000 і далі”.
57. Методи моделювання. Аналітичні і трендові моделі. Багатофакторні моделі.
58. Методи імітаційного моделювання.
59. Системний аналіз і етапи побудови імітаційної моделі.
60. Перші глобальні моделі Форрестера-Медоуза.
61. Модель Месаровича-Пестеля та її модифікації. Модельний комплекс “ФОРКАСТ” (Комітет начальників штабів, США).
62. Сучасні моделі економічних та воєнно-політичних процесів провідних країн світу.

63. Комплексні методи прогнозування. Методика і етапи розробки комплексних прогнозів динаміки політичних систем.
64. Проблема прийняття політичних рішень в умовах невизначеності.
65. Теорія ігор, як апарат аналізу конфліктних ситуацій в умовах невизначеності.
66. Дж. Фон-Нейман і аналіз конфліктів. Основні визначення теорії ігор.
67. Категорійний апарат. Ігри з нульовою і ненульовою сумою. Ігри з повною і неповною інформацією. Стратегія гравця.
68. “Дилема в’язня”. Двосторонні ігри з нульовою сумою. Погрози, сигнали, блеф.
69. Початок і перебіг Першої світової війни з точки зору теорії ігор.
70. Фоклендська криза 1982 р. і теорія ігор.
71. Використання теорії ігор для аналізу конфліктів.
72. Гонка озброєнь, конфлікт і кооперація в теорії ігор.
73. “Дилема безпеки” учасників гонки озброєнь. “Стимування”, “кризова стабільність” і теорія ігор.
74. Кубинська криза 1962 р., як приклад успішного “стимування”.
75. Сучасні приклади використання теорії ігор для аналізу соціально-політичних процесів.
76. Ефект інформаційного зворотного зв’язку і прогнозування соціально-політичних процесів.
77. Футурологія, волюнтаризм та ймовірнісний характер майбутнього.
78. Неопозитивізм Р. Мертона і ефекти “самоздійснення” та “само-руйнування” прогнозів.
79. Критика марксистського детермінізму і неопозитивістського волюнтаризму. Образи майбутнього і “свідома побудова історії”.
80. Концепція “планування майбутнього”. Теорія і методологія “свідомої побудови бажаного типу майбутнього”, їх зв’язок з нормативним прогнозуванням і плануванням.
81. Системні і часові обмеження теорії. Їх практичне використання у внутрішній і зовнішній політиці та міжнародних відносинах.
82. Абсолютна і відносна верифікація. Класифікація методів верифікації.
83. Пряма і посередня верифікація. Експертні методи.

84. Консеквентна і ретроспективна верифікація. Аналіз помилок прогнозування.
85. Комплексна оцінка якості прогнозу. Методи оцінки ефективності рішень і програм та наслідків їх впровадження.
86. Тенденції і перспективи застосування інформаційно-аналітичних методів в процесі формування та імплементації зовнішньої політики.
87. Нові підходи до організації і функціонування аналітичних і прогностичних служб. Системи безперервного прогнозування.
88. Еволюція і проблеми розбудови системи інформаційно-аналітичного забезпечення соціально-політичного розвитку України.
89. “Україна 2000 і далі”: критичний аналіз.
90. “Україна 2010”: критичний аналіз.
91. “Україна 2015”: критичний аналіз.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Аналитические* методы в исследовании международных отношений. — М., 1982.
2. *Арон Р.* Мир і війна між націями. — К., 2001.
3. *Мальский М., Мацяк М.* Теорія міжнародних відносин. — Львів, 2004.
4. *Глобалізація і безпека розвитку.* — К., 2002.
5. *Глобальні трансформації і стратегії розвитку*
6. *Гончаренко А. Н.* Комплексное прогнозирование в системе “общество-окружающая среда”. — К., 1986.
7. *Гончаренко А. Н.* Прогнозирование и политика. — К., 1993.
8. *Гришин А. В., Никольский Н. И.* Системный анализ международных отношений. — М., 1982.
9. *Доронина Н. И.* Международный конфликт. — М., 1981.
10. *Дольникова Р. Н.* Методология и методика прогнозирования внешней политики государств. — М., 1980.
11. *Дугин А.* Основы геополитики. — М., 1997.
12. *Кукулка Ю.* Проблемы теории МО. — М., 1980.
13. *Мартино Дж.* Технологическое прогнозирование. — М., 1977.
14. *Петровский В. Ф.* Американская внешнеполитическая мысль. — М., 1986.
15. *Поздняков Э. А.* Внешнеполитическая деятельность и международные отношения. — М., 1994.
16. *Поздняков Э. А.* Философия и политика. — М., 1994.
17. *Теория прогнозирования и принятие решений.* — М., 1977.
18. *Хрусталеv М. А.* Системное моделирование международных отношений. — М., 1988.
19. *Бжезинский Зб.* Великая шахматная доска. — М., 1999.
20. *Система, структура и процесс развития современных международных отношений.* Под. ред. В. И. Гантмана. — М., 1984.
21. *Цыганков П. А.* Международные отношения. — М., 1996.
22. *Международные отношения: социологические подходы.* Под. ред. П. А. Цыганкова.
23. *Кант И.* Вечный мир. М. 1984.
24. *Макиавелли Н.* Государь. М., 1990
25. *Себайн Дж., Торсон Т.* Історія політичної думки. — К., 1997.
26. *Ломакин В. К.* Мировая экономика. 1998.

27. *Киссинджер Г.* Дипломатия. — М., 1997.
28. *Національна безпека України: історія і сучасність.* Під. ред О. Гончаренко. — К., 1993.
29. *Коллінз Дж.* Большая стратегия: принципы и практика. 1975.
30. *Лебедева М.* Международные конфликты. М., 1998.
31. *Гончаренко А. Н., Косолапов В. В.* XXI век в зеркале футурологии. — М., 1986.
32. *Тойби А.* Постижение истории. — М., 1991.
33. *Хайтингтон С.* Столкновение цивилизации. Полис, 1994, № 1.
34. *Фукуяма Ф.* Конец истории // США: экономика, политика, идеология. 1990, № 5.
35. *Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети і сценарії розвитку.* — К., 1999.
36. *Глобальні трансформації та стратегії розвитку.*
37. *Матеріали Всесвітнього самміту з стійкого розвитку.* Йоганесбург, 1992.
38. *Янч К.* Прогнозирование научно-технического прогресса. — М., 1974.
39. *Гончаренко А. Н.* Военно-политическое прогнозирование США. — К., 1987.
40. *Камінський А.* Вступ до міжнародних відносин. Ч.І, Ч.ІІ. — Львів., 1993.
41. *Матеріали до курсу REND Согр: “Оборонна політика”.* Ч.І, Ч.ІІ. — К., 1993.
42. *“Оборона, мир і політика безпеки”.* Американська асоціація розвитку науки. Вашингтон, 1992.
43. *“Україна 2000 і далі”,* — К., 20002.
44. *“Україна 2010”* — К., 2002.
45. *“Україна 2015”* — К., 2009.
46. *Deutsch K.* The Analysis of International Relations. — N. Y., 1978.
47. *Holsti K.* International Politics. -N.Y., 1967.
48. *Lerche Ch.* Said Ab. Concepts of International politics.-N.Y., 1970.
49. *Morgenthau H /* Politics Among Nations. — N. Y., 1967. Wright Q. A Study of War.-Chicago., 1967.
50. *Kegley Ch., Wittkopf E.* Trends and Transformations. 1998.
51. *The Globalizatон of World Politics.* An Introduction to International Relations. Ed. by Baylis J., and Smith, S. N-Y. 1998.
52. *Controversies in International Relations: Realism and Neoliberal Challenge* Ed. by C. Kegley.

53. *Neorealism and Neoliberalism: The Contemporary Debate*. Ed by D. Baldwin. 1993.
54. *Tikner A., H.Morgenthau*. Principles of Political realism: A Feminist reformulation. Millenium 17 (3). 1983.
55. *Wallerstein. I*. The Modern World System. 1989.
54. *Frieden J. A., A. Lake, eds*. International Political Economy. 1992.
55. *Murphy C. N. & R.Tooz, eds*. The New International Political Economy. 1990 Stiles K. W.& Akoha, eds. International Political Economy. 1994.
56. *Feltham R*. Diplomatic Handbook. 1998.
57. *Barnston R*. Modern Diplomacy. 1997.
58. *Buzan B*. Introduction to Strategic Studies. 1989.
59. *Job B*. Insecurity Dilemma. 1992.
60. *European Security and International Institution After the Cold War*. Ed. by V. Carnovale. 1995.
61. *Mc. Kinlay and R. Little*. Global Problems and World Order. 1986.
62. *Job B*. Insecurity Dilemma. 1992.
63. *Филипенко А. С*. Мировая торговля.1998.
64. *Дипломатический словарь* тт. I-III М., 1971.

WEB-сайту:

65. *Web-Site* Національного інституту стратегічних досліджень www.niss.gov.ua
66. *Web-Site* Національного інституту проблем міжнародної безпеки www.niisp.gov.ua
67. *Web-Site* Президента України www.president.gov.ua
68. *Web-Site* Європейського Союзу www.europa.eu.int
69. *Web-Site* НАТО www.nato.int
70. *Web-Site* Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua
71. *Web-Site* Міністерства закордонних справ України www.mfa.gov.ua
72. *Web-Site* Міністерства внутрішніх справ України www.centrmia.gov.ua
73. *Web-Site* Міністерства оборони України www.mil.gov.ua
74. *Web-Site* Ради національної безпеки та оборони України. www.rainbow.gov.ua
75. *Служба* безпеки України www.ssu.gov.ua
76. *Web-Site* Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції www.me.gov.ua
77. *Web-Site* Центрального розвідувального управління США www.cia.gov.ua

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Соціальне прогнозування”	4
Зміст дисципліни “Соціальне прогнозування”.....	5
Критерії оцінювання.....	11
Питання для самоконтролю.....	11
Список літератури.....	17

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Г. Я. Кужільний*
Комп’ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-5064

Формат 60×84 / ₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,36. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП “Видавничий дім “Персонал”
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*